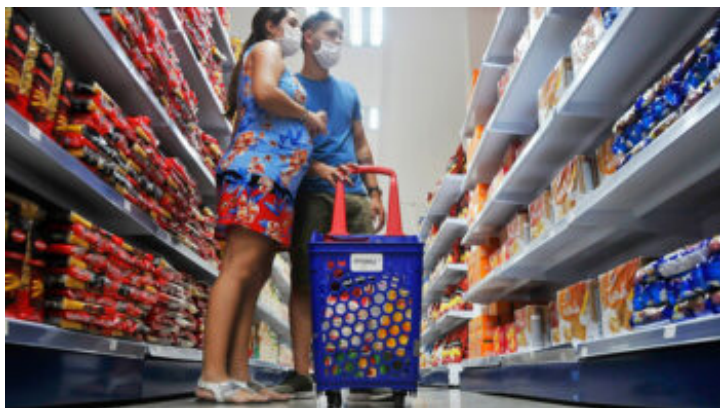

Dollarbutiker i Kuba

Dollarbutiker i Kuba

De nya dollarbutikerna på Kuba har varit ett ämne för diskussion bland folket den senaste tiden. En artikel av Jesús Rojo, "Tiendas en Dolares en Cuba?", publicerades i chatten för Kubanska Sällskapet för Filosofiska Undersökningar.

Rojo började med att konstatera att premiärminister Manuel Marrero Cruz vid avslutningssessionen för Folkmaktens nationalförsamling i december 2024 hade meddelat att ekonomin delvis skulle dollariseras. Men kubanerna ägnade till en början föga uppmärksamhet åt frågan. Det var inte förrän i början av det nya året som temat blev föremål för mycket diskussion på sociala medier, när en stormarknad som sålde produkter i dollar öppnades på Tredje Avenyn och 70:e gatan i Havannakommunen Playa. Rojo tyckte att det var märkligt att det omedelbart efter premiärministerns tillkännagivande fanns dussintals artiklar om frågan i USA, medan det på Kuba till en början bara fanns en måttlig nivå av missnöje med planen i sociala medier, tills den första dollarbutiken öppnade.

Butik i Havanna för köp i hårdvaluta

Dollarbutiker är inget nytt på Kuba. De har faktiskt en lång historia i den kubanska ekonomin. På 1990-talet fanns det ett nationellt nätverk av butiker som sålde i dollar, och hotellen hade dollarbutiker. Den tidens dollarbutiker var framgångsrika. I kombination med den växande turismen ledde dollarbutikerna till att den kubanska peson ökade i värde (från 120 eller 150 kubanska pesos per dollar till 24 eller 25 kubanska pesos per dollar), eftersom de gjorde det möjligt för Kubas nationalbank att uppnå större solvens och att operera med en högre nivå av utländsk valuta. Det fanns vid den tidpunkten en större kapacitet att sälja dollar (eller dess senare motsvarighet, den kubanska konvertibla peson) till befolkningen, som samtidigt, på grund av en liten löneökning, kunde köpa varor i dollarbutikerna. Valutakursens stabilitet, som höll sig på 24 eller 25 kubanska pesos per dollar, upprätthölls i tjugo år.

Därför, avslutar Rojo, har dollarbutikerna visat sig vara effektiva när det gäller att samla in dollar och möjliggöra en stabilisering av valutaväxlingen. Kuba levde i årtionden i en ekonomisk situation som var betydligt bättre än dagens, och en av orsakerna var förekomsten av dollarbutiker, eller butiker som sålde i kubanska konvertibla pesos (CUC), som var en kubansk valuta till nästan samma pris som dollarn. Rojo påpekar att användningen av dollarbutiker i nationella ekonomier inte är unik för Kuba; många länder har butiker i utländska valutor. Han påpekade att denna fråga är av mycket större intresse för media i USA än på Kuba.

Varför har den kubanska staten beslutat att övergå till en partiell dollarisering av ekonomin? Därför, säger Rojo, att den kubanska ekonomin under många år har haft brist på utländska valutor, som dollarn, vilket har en direkt inverkan på den kubanska ekonomin. Därför måste regeringen skapa mekanismer för att samla in den lilla utländska valuta som finns och använda den på ett effektivt sätt. Före premiärministerns tillkännagivande i december hade regeringen vidtagit två huvudsakliga åtgärder för att stärka införseln av utländsk valuta till landet. För det första ökade regeringen kraftigt tillstånden för privata små och medelstora företag, i syfte att integrera dem i de statliga företagen och det statliga banksystemet. För det andra skapade regeringen en ny virtuell valuta, känd som fritt konvertibla pengar (MLC för dess initialer på spanska). MLC är inte en kontantvaluta. Personerna upprättar MLC-bankkonton

och gör insättningar i en av flera internationella valutor, t.ex. dollar eller euro, vanligtvis online-insättningar via familjemedlemmar som bor utomlands. Personerna använder MLC:s betalkort i MLC:s butiker för att köpa varor. MLC etablerades som en tillfällig mekanism för att samla in dollar.

Resultaten av dessa åtgärder har dock varit otillräckliga, till stor del på grund av den omfattande användningen av en informell valutaväxling, som sker utan statens medverkan.

Den nya privata ekonomiska sektorn, med små och medelstora företag, har växlat dollar illegalt på den informella valutamarknaden. De flesta av de privatägda butikerna säljer varor i kubanska pesos och köper varor utomlands i dollar. När de växlar sina pesos mot dollar använder de sig till övervägande del av den informella marknaden snarare än av banken, eftersom de får en bättre växelkurs på den informella marknaden. De statliga bankerna är således uteslutna från växlingen av pesos mot dollar, genom vilken de skulle få en procentsats.

Dessutom sätter många människor inte in pengar direkt på sina MLC-konton. I stället ordnar de så att de får dollar i kontanter från utlandet på olika sätt. I stället för att gå till banken och sätta in dollar på sina MLC-konton växlar de dollar mot MLC på ett informellt sätt genom att ge kontanter i dollar till en person med ett MLC-konto, som digitalt överför MLC till köparens MLC-konto utan att ta ut någon avgift eller taxa. För banken registreras transaktionen som en kostnadsfri överföring från ett MLC-konto till ett annat. Men vad som faktiskt har hänt är att en person - som har fått kontanter i utländsk valuta från utlandet - växlar dem till kubansk valuta utan att banken deltar i valutaväxlingen och utan att banken tar ut en avgift för växlingen eller fastställer växelkursen.

Denna manöver för att undvika bankavgifter utesluter staten från en stor volym av valutaväxlingar. MLC-butikerna samlar in mer än två miljarder dollar per år, en stor del av detta genom överföringar från familjemedlemmar som bor utomlands; men den kubanska staten deltar bara i en tredjedel av växlingarna av den utländska valutan till MLC. För den kubanska konsumenten är det mer ekonomiskt att ta emot pengarna i dollar kontant och växla till MLC genom en granne, vän eller familjemedlem.

Detta bidrar till bristen på utländska valutor i kubanska banker. Samtidigt förvärras den låga nivån på utländska valutor i statliga banker av att turismen inte har återhämtat sig till den nivå som rådde före pandemin. (Före pandemin fanns det mer än fyra och en halv miljoner turister per år, och nu är nivån mindre än tre miljoner).

Etableringen av dollarbutiker är ett svar på problemet med brist på utländsk valuta. Många tror att dollarbutikerna kommer att expandera och att MLC-butikerna kommer att stängas.

Det bör noteras att enligt mina kontakter avser bristen på statlig kontroll växling och inte köp och försäljning av varor, som är väl kontrollerad och reglerad av staten. Försäljning av varor görs av personer och enheter som har tillstånd att göra det, oavsett om de tillhör den privata eller den offentliga sektorn.

Rojo listar sex fördelar med dollaraffärer

- (1) Dollarbutiker gör ett större utbud av varor tillgängligt för konsumenterna än vad som finns i de butiker som accepterar kubanska pesos, vilka naturligtvis fortsätter att fungera.
- (2) Dollarbutiker gör det möjligt för regeringen att ta emot utländska valutor som är penningförsändelser från utlandet, som kan användas för att tillhandahålla tjänster och för att köpa och subventionera viktiga varor som säljs i de kubanska pesobutikerna.
- (3) Dollarbutiker stimulerar ekonomin genom att de inkomster som genereras kan investeras i lokal produktion.
- (4) Dollarbutiker underlättar transaktioner med internationella betal- och kreditkort, vilket förenklar inköpen för turister.
- (5) Dollarbutiker förbättrar kvaliteten och mångfalden av produkter, eftersom de lockar konsumenter med tillgång till dollar samt

utländska diplomater i landet.

(6) Dollarbutiker möjliggör stabilisering och statlig hantering av valutaväxlingar, vilket är ett primärt mål i den ekonomiska planen.

Å andra sidan listar Rojo fem nackdelar med dollarbutiker.

(1) Dollarbutiker skapar social ojämlikhet. Endast kubaner med tillgång till utländska valutor, turister och diplomater har möjlighet att använda dollarbutikerna.

(2) Majoriteten av befolkningen får större delen av sin inkomst i kubanska pesos och de har begränsad tillgång till dollarbutikerna. De som lever under ekonomiskt sårbara förhållanden är ännu mer marginaliserade.

(3) För befolkningen med begränsad tillgång till dollar är produkterna i dollarbutikerna dyra.

(4) Förbudet mot att växla kubanska pesos mot dollar i bankerna stimulerar en svart marknad för dollar och andra utländska valutor.

(5) Dollarbutikerna har varit föremål för missnöje och socialt missnöje, vilket möjligen kan leda till missnöje med regeringens ekonomiska politik.

Men i allmänhet, säger Rojos, om den utländska valutan i dollarbutikerna används för att investera i utvecklingen av den nationella produktionen, vilket är planen, så kommer resultatet att bli kontroll över inflationen och större tillfredsställelse bland folket. Vad som står på spel är kontrollen av de två miljarder dollar som årligen växlas i utländsk valuta, vilket skulle möjliggöra en bättre administration och en återhämtning av den nationella produktionen och landets ekonomi.

Jesus Rojos avslutar med att konstatera att regeringen enligt hans mening borde ha kommunicerat mer effektivt till folket när det gäller återinförandet av dollarbutikerna.

Den 29 januari 2025 ägnades det dagliga kubanska nyhetsdiskussionsprogrammet Mesa Redonda åt frågan ?Varför den partiella dollariseringen?? I den timslånga panelen deltog vice premiärministern för ekonomi, vicepresidenten för centralbanken, förste vicepresidenten för butikskedjan CIMEX och chefen för handelsavdelningen på butikskedjan Caribe.

I ett TV-program ?Runda bordet? hävdade bank och regeringsrepresentanter att USA:s okonventionella krig mot Kuba under de senaste åren har lett till brist på utländsk valuta i den kubanska statens händer, vilket har gjort det nödvändigt att etablera dollarbutiker. Det är en partiell dollarisering; prognoser för 2025 indikerar att 90% av den inhemska handeln på Kuba kommer att genomföras i nationella pengar. De betonade att partiell dollarisering är en tillfällig åtgärd, som ska genomföras tills valutamarknaden uppnår stabilitet. Och de betonade att MLC:s betalkort och MLC:s butiker fortfarande är aktiva och används av befolkningen, även om det sker på en lägre nivå under den tillfälliga användningen av dollarbutikerna.

I Mesa Redondas utgåva den 5 februari förklarades att butikerna utvecklas för att förse folket med konsumtionsvaror. Den är med nödvändighet tillfällig, eftersom folket har ojämlig tillgång till dollar. När den makroekonomiska stabiliseringen är uppnådd kommer dollarbutikerna och deras strukturer att omvandlas till butiker som säljer i nationell valuta.

Den kubanska regeringen och partiet svarar på den ekonomiska krisen med politisk intelligens och en sund ekonomisk politik, vilket bådar gott för det kubanska socialistiska projektets långsiktiga livskraft. Även om det finns vissa interna faktorer som bidrar till de nuvarande ekonomiska svårigheterna (politiska misstag, byråkrati och dåliga arbetsvanor), är den ekonomiska krisen till överväldigande del av externt ursprung. Den har främst orsakats av den intensifierade US-amerikanska blockaden, covid-19-pandemin, högre priser i världsekonomin och en nedgång i den internationella turismen. Som svar på krisen genomför det kubanska ledarskapet inte bara en väl utformad ekonomisk plan, utan fördjupar också sina relationer med nationerna i den globala öst- och sydvärlden, som samarbetar i den dagliga praktiska uppbyggnaden av ett mer hållbart världssystem. Denna dynamik tyder på att Kuba kommer att övervinna sina ekonomiska svårigheter gradvis under de närmaste åren, även om den intensifierade

blockaden fortsätter. Om världssituationen förbättras kan det kubanska socialistiska projektet gå in i en ny era av välstånd.

Charles McKelvey 250218 (ZT)

[Partial dollarization in Cuba](#)

Jordbruksstöd till Kuba!

Svensk-Kubanska Föreningen i projekt för jordbruksstöd till Kuba!

Det sker i samarbete med vår tyska systerorganisation Cuba Si.

Bidrag skickas till Swish 123 182 37 72 eller pg 235715-0 Märk med ?Cuba Si?.

